

УДК 368.9.06

*М. І. Романченко,
студент, IV курс, економічний факультет,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ*

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДОБРОВІЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ МЕДИЧНИХ ВИТРАТ В УКРАЇНІ

*М. І. Romanchenko,
student, IV course, economics faculty, Taras Shevchenko National University of Kyiv*

TRENDS AND PROSPECTS OF VOLUNTARY INSURANCE MEDICAL COSTS IN UKRAINE

Досліджено сучасний стан та основні тенденції розвитку добровільного страхування медичних витрат в Україні. Виявлено проблеми та окреслено перспективи розвитку даного виду страхування, як одного з найважливіших у медичному секторі.

The current state and the main trends in the development of voluntary medical insurance costs in Ukraine are investigated. Problems and prospects for development of this type of insurance, as one of the most important in the health sector, are discovered.

Ключові слова: *медичне страхування, добровільне медичне страхування (ДМС), медичні витрати, страхові компанії, охорона здоров'я.*

Keywords: *health insurance, voluntary medical insurance (VMI), medical expenses, insurance companies, health care.*

Постановка наукової проблеми та її значення. Сучасний страховий ринок України посідає вагомe місце у фінансовій системі держави. Розвиток медичного страхування повинен бути особливо важливим напрямком державної політики, оскільки він є одним з основних шляхів до реформування системи охорони здоров'я, яка в свою чергу потребує негайних змін. На сучасному етапі медичне страхування в Україні представлено двома основними видами: добровільним медичним страхуванням та добровільним страхуванням медичних витрат. Успішний розвиток останніх дасть поштовх на шляху до досягнення основної мети, а, саме, запровадження обов'язкового медичного страхування.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Аналіз останніх досліджень показує, що вивченням теоретичних та практичних аспектів медичного страхування займаються такі вітчизняні вчені, як В.Д. Базилевич, Р.В. Пікус, Н.В. Приказюк, Г.Ю. Тлуста, С.С. Осадець, О.О. Гаманкова, М.Є. Поліщук, В.В. Рудень, В.Г. Черненко, О.Д. Виноградова та інші. Однак існує потреба у подальшому дослідженні тенденцій та перспектив розвитку добровільного страхування медичних витрат в Україні.

Метою статті є дослідження основних тенденцій та перспектив розвитку добровільного страхування медичних витрат в Україні, як однієї з головних складових системи медичного страхування в цілому.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі в Україні дуже гостро стоїть питання реформи охорони здоров'я. Застарілі та досі не вирішені завдання в галузі охорони здоров'я, поява нових проблем призвели до відсталої матеріальної бази, низького рівня медичного обслуговування, суттєвого підвищення ціни лікарських препаратів. Як наслідок – стан здоров'я населення в Україні є вкрай незадовільним і тому існує потреба у отриманні додаткових медичних послуг у вигляді медичного страхування.

В цілому, медичне страхування - це форма особового страхування, що гарантує громадянам отримання медичної допомоги при настанні страхової події за рахунок нагромаджених страхових фондів [3].

Виділяють дві основні форми медичного страхування: обов'язкове та добровільне медичне страхування (рис. 1):

Рис. 1. Структура медичного страхування в Україні

Джерело: складено автором на основі даних [2, с. 136]

Відповідно до Закону України «Про страхування», страхування медичних витрат разом із медичним страхуванням (безперервним страхуванням здоров'я) та страхуванням на випадок хвороби відносяться до переліку добровільних видів страхування, що можуть здійснюватись страховими компаніями на страховому ринку України [1].

Варто відмітити, що зазначені види страхування досить тісно пов'язані між собою, їхня сутність одразу здається однаковою, але все ж існують важливі відмінності, які і спричинили поділ на три групи. На жаль, наявна нормативно-правова база у сфері страхового ринку знаходиться на дуже незадовільному рівні, оскільки відсутні навіть визначення поняття кожного з зазначених видів страхування або трактування щодо основних відмінностей між ними.

За допомогою наведених інформаційних даних суб'єктів страхового ринку, страхових компаній, можна прийти до висновку, що безперервне страхування здоров'я, страхування на випадок хвороби та страхування медичних витрат відрізняються між собою за такими ознаками [6; 7]:

- наявність забезпечення організації надання медичних послуг страховиком;
- механізм проведення грошової виплати у разі настання страхового випадку;
- перелік страхових випадків, що підпадають під страхове відшкодування;
- можливість отримання медичної допомоги у будь-яких медичних закладах, з подальшим відшкодуванням витрат страховиком;
- формула розрахунку страхової премії;
- можливість розрахунку страхової суми по кожному можливому страховому випадку окремо тощо.

Для кращого розуміння аналізу сучасного стану добровільного страхування медичних витрат є доцільним надання теоретичної характеристики даного виду страхування. Отже, добровільне страхування медичних витрат передбачає (у разі настання страхового випадку) повернення витрат (здійснення страхової виплати) страховальнику (застрахованій особі) або сервісній службі (медичному закладу, лікарні), пов'язаних з медичними витратами, у разі хвороби, нещасного випадку та інших непередбачуваних подій.

До медичних витрат відносяться:

1. Витрати на лікування - це витрати, що виникли при наданні негайної медичної допомоги застрахованій особі.

2. Додаткові витрати - це:

- витрати на транспортування застрахованої особи до постійного місця проживання у разі раптової хвороби або нещасного випадку;
- витрати на подорож, на утримання і ночівлю однієї особи, що супроводжує застраховану особу, якщо застрахована особа внаслідок раптової хвороби чи нещасного випадку не може самостійно повернутися для подальшого лікування до постійного місця проживання;
- витрати на репатріацію тіла в разі смерті застрахованої особи до місця колишнього проживання,
- інші витрати, передбачені договором страхування [6].

Страховими ризиками за цим видом страхування є: захворювання (раптова хвороба) - гостре погіршення стану здоров'я у зв'язку з несподіваною хворобою, що становить загрозу життю та здоров'ю застрахованої особи, та вимагає негайного медичного втручання; нещасний випадок - раптовий, непередбачуваний вплив зовнішніх факторів (фізичної дії, хімічної дії, термічної дії) на страхувальника, що тягне за собою тілесні ушкодження (травми), інший розлад його здоров'я або смерть; смерть застрахованої особи внаслідок нещасного випадку або раптової хвороби [6].

Страховим випадком є виставлення вимог на оплату вартості наданих послуг медичній установі або відшкодування оплачених медичних послуг безпосередньо страховальнику, пов'язаних із подіями, передбаченими договором страхування [6].

Особливістю даного виду страхування є те, що договором страхування за згодою страхувальника та страховика може бути визначена страхова сума або встановлений ліміт відповідальності - гранична відповідальність страховика з окремого ризику, окремого об'єкту або страхового випадку.

Тож, розглянемо, як розвивалось страхування медичних витрат протягом останніх років в кількісних значеннях.

Одним з найважливіших показників розвитку будь-якого з видів страхування є показник кількості сплачених страхових премій. Динаміка надходжень чистих страхових премій за добровільним страхуванням медичних витрат за 2009-2013 рр. має тенденцію до щорічного зростання, з кожним роком сума премій збільшується, що є беззаперечно позитивним фактором (рис. 2).

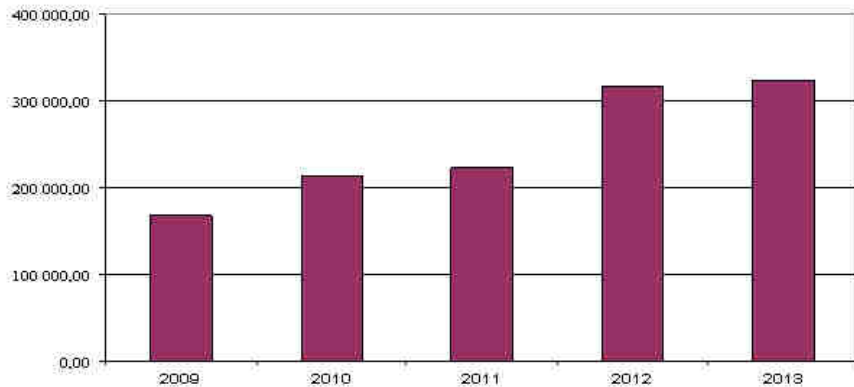

Рис. 2. Динаміка кількості зібраних чистих страхових премій зі страхування медичних витрат за 2009-2013 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано автором на основі даних [5]

Отже, найбільша кількість чистих страхових премій зі страхування медичних витрат в Україні була зібрана за 2013 рік, а саме 323 416, 6 тис. грн. Компаніями, що за підсумками 2013 року увійшли до ТОП-10 за даним показником, в сумі було зібрано 159 911, 5 тис. грн., або близько 49,4 % від загальної кількості премій. Це свідчить про помірний рівень концентрації добровільного страхування медичних витрат, наявність конкурентного середовища, яке необхідне для успішного функціонування страхового ринку і його подальшого росту в цілому.

Проте, на сьогоднішній день частка премій з добровільного страхування медичних витрат серед усіх інших видів страхування залишається дуже низькою (рис. 3).

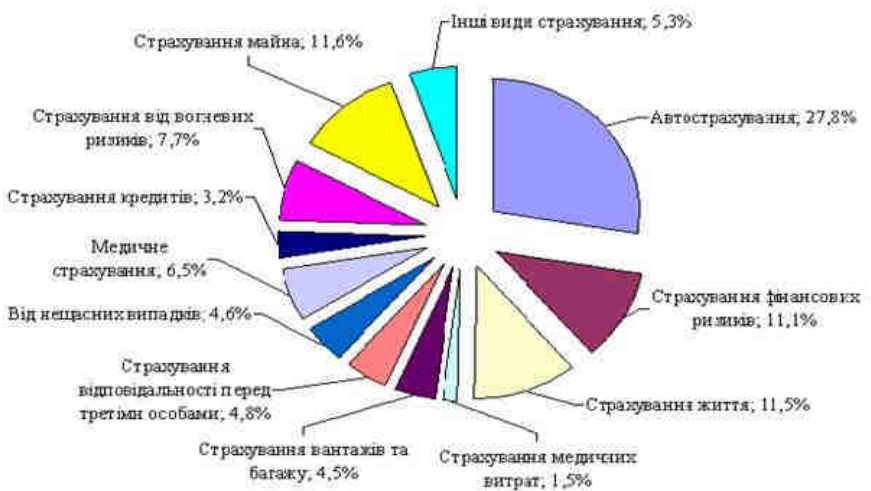

Рис. 3. Структура чистих страхових премій за видами страхування за 2013 рік, %
Джерело: побудовано автором на основі даних [5]

Показник зібраних премій з добровільного страхування медичних витрат за 2013 рік склав 1,5 %, в той час як показник добровільного медичного страхування (безперервного страхування здоров'я) – близько 6,5 %. Слід зазначити, що у 2009 році частка добровільного страхування медичних витрат серед інших видів страхування становила 1 %, протягом 2010-2012 років трималась на позначці у 2%. Тобто, паралельно зі зростанням кількості зібраних страхових премій відбувається і поступове зростання частки даного виду страхування.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що добровільне страхування медичних витрат та медичне страхування в цілому є досить новим та малопоширеним видом страхування в Україні, оскільки займає в сумі менше 10% зібраних страхових премій на ринку.

Рівень медичного страхування в Україні є значно нижчим ніж у країнах Європи. Наприклад, французька модель охорони здоров'я займає за рейтингом Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) перше місце, до того ж у Франції близько 99% населення охоплено медичним страхуванням [8].

В Україні ж, на сьогоднішній день лише близько 5 % населення мають страховий поліс медичного страхування і переважну більшість становлять корпоративні клієнти. Такий невтішний стан медичного страхування пов'язаний з низкою проблем та складностей, що склалися протягом останніх років на фінансовому та страховому ринках України.

Основними бар'єрами на шляху до подальшого ефективного розвитку добровільного страхування медичних витрат є:

1. Недостатній рівень інформаційної відкритості страхового ринку, низький рівень «проінформованості» населення.
2. Відсутність потрібної нормативно-правової бази, чітких пояснень сутності, особливостей страхування медичних витрат та його відмінних рис від інших видів медичного страхування.
3. Необхідність удосконалення механізмів державного регулювання діяльності страхових компаній у вигляді політики обмежень (встановлення правил розміщення страхових резервів, визначення розміру статутного капіталу, встановленні обґрунтованих тарифів на страхові продукти), з метою уникнення концентрації страхового ринку, і, як наслідок, високої вартості страхових полісів [9].
4. Низький рівень соціального забезпечення й рівня добробуту більшої частини населення.
5. Потреба у запровадженні обов'язкового медичного страхування та створенні умов розвитку добровільного медичного страхування в якості його ефективного доповнення.
6. Недостатній рівень надійності страхових організацій і, як наслідок, недовіра населення до страховиків, що працюють у сфері медичного страхування.
7. Необхідність забезпечення контролю за використанням єдиних стандартів усіма медичними установами, що працюють у системі добровільного медичного страхування, незалежно від їхньої відомчої підпорядкованості та організаційно-правової форми [4].

Важливо зазначити, що подальші перспективи розвитку добровільного страхування медичних витрат будуть залежати від стану системи медичного страхування в цілому, оскільки процес реформування нинішньої системи медичного забезпечення має бути системним і комплексним, має передбачати успішне функціонування загальнообов'язкового державного медичного страхування у поєднанні з добровільним медичним страхуванням, страхуванням медичних витрат зокрема.

Окрім цього, необхідною умовою успішного розвитку медичного страхування в Україні є перейняття досвіду зарубіжних країн Західної Європи, де медичне страхування успішно функціонує й долає всі труднощі, що виникають в процесі забезпечення населення соціальними гарантіями (Франція, Німеччина тощо).

Висновки. Таким чином, добровільне страхування медичних витрат є однією з основних складових системи медичного страхування. Аналіз основних показників добровільного страхування медичних витрат свідчить про непогані тенденції його розвитку, однак, в той же час, досі незначну частку ринку у порівнянні з іншими видами страхування. На сьогоднішній день подальший розвиток та ефективне функціонування даного виду страхування мають на своєму шляху низку проблем, задля подолання яких необхідне повне реформування системи охорони здоров'я України.

Література.

1. Про страхування: закон України від 07.03.1996 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
2. Баєва О.В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я: Навч. посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2008. — 640 с.
3. Базилевич В.Д. Страхування: Підручник / В.Д. Базилевич. — К.: Знання-Прес, 2008. — 1019 с. / [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/1584072042387/>
4. strahova_sprava/strahuvannya_-_bazilevich_vd.
5. Коваль О.А. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні / О. А. Коваль // Ефективна економіка. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2905>.
5. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Офіційний сайт / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт приватного акціонерного товариства «Страхова компанія «Статус». — Режим доступу: <http://www.status.kiev.ua/>.
7. Офіційний сайт товариства з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «Гарант і Я». - Режим доступу: <http://www.harant.com.ua/>.
8. Погляд на системи охорони здоров'я у світі - 5. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gukr.com/article2678.html>.
9. Приказок Н.В. Державне регулювання страхового ринку України: тенденції та перспективи розвитку / Н. В. Приказок // Фінанси України. - 2010. - N 7. - С. 101-108.

References.

1. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), Law "On Insurance", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр> (Accessed 10 May 2014).
2. Baieva, O.V. (2008), Management in the health sector, Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

3. Bazylevych, V.D. (2008), Strakhuvannia: Pidruchnyk [Insurance: Tutorial], Znannia-Pres, Kyiv, Ukraine.
4. Коваль О.А. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні / О. А. Коваль // Ефективна економіка. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2905>.
5. National Commission for the State Regulation of Financial Services Markets (2014), available at: <http://www.dfp.gov.ua/> (Accessed 10 May 2014).
6. Insurance company "Status" (2014), available at: <http://www.status.kiev.ua/> (Accessed 10 May 2014).
7. Insurance company " Harant i Ya" (2014), available at: <http://www.harant.com.ua/> (Accessed 10 May 2014).
8. Hromadianyn Ukrainy (2010), "A look at the health care system in the world", available at: <http://gukr.com/article2678.html> (Accessed 10 May 2014).
9. Prykaziuk, N.V. (2010), "State regulation of the insurance market in Ukraine: trends and prospects", Finansy Ukrainy, vol. 7, pp. 101-108.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"